

RAPORT DE CERCETARE ARHEOLOGICĂ PE ANII 2001-2003 LA ORAȘUL DE FLOCI (COM. GIURGENI, JUD. IALOMIȚA)

Radu Coman, Elena Rența, Gheorghe Matei, Silviu Oța*

Abstract

The current paper presents a part of the archaeological researches performed between 2001 and 2003 at the archaeological site from *Orașul de Floci* (Piua Petri point, Giurgeni, Ialomița County), on the sand bank no. 3, with a special focus on the medieval necropolis.

A total number of six dwellings dating back from the XVth – XVIIth centuries were partially studied. Two inhabiting levels were also discovered, one previous and the other subsequent to the necropolis. In the initial phase, the sand bank was probably not inhabited, but used as a clay extraction source. In a second phase it was adorned in several stages with a brown, rough earth over which the dwellings were subsequently built. The first inhabiting level (from bottom upwards) consists of remnants of no. 2 and no. 6 dwellings. After their abandonment, above these complexes lay dwellings 4 and 5, both destroyed by fire. After their burning, probably by the end of the XVth Century or beginning of the XVIth Century this area was used as a necropolis. The inhabitation previous to the necropolis level can be relatively well dated by a Milletus type pottery fragment (this type pottery had been manufactured only before 1470). The necropolis functioned, according to the existing data, till the XVIIth Century. One of the dating elements of the necropolis is a coin discovered in a grave level. This coin was issued during Bayezid II (1481-1512). The inhabiting level subsequent to the end of the necropolis can be dated mainly using several pottery fragments manufactured at Iznik in the second phase (post 1525), a pipe fragment and an ear ring (discovered in the area of dwelling no. 1) dating back from the XVIIth Century.

Burial rite and ritual

Burial was the rite from the sand bank no. 3 necropolis burial, at least as shown by existing data.

The burial ritual was Christian, with a East – West general orientation, with eventual South-East or North-West deviations due to the season when the burial took place.

Out of the 25 studied graves, 12 of them contained a coffin (M. 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50-?, 52, 53, 60). In the case of M50 we cannot be sure whether the body was deposited in a coffin or not. Out of these, two belonged to children (M.41 and M.45) and nine to adults. In the case of M. 47, it is hard to precise whether it belonged to a child or an adult. A child was discovered also in M. 50.

In one case, M. 54, we observed that the reburial was practised. Double burials or of a pregnant woman was observed at M. 43. Here, bone fragments belonging to a child were discovered in the pelvic area.

In what regards the positions of the deceased, we observed that most of them were laid on their backs. The exceptions are only the disturbed graves and M. 55, laid on the belly.

The deceased arms' positions are: a hand by the body and the other with the hand on the pelvis (AB)-M.42, with both arms along the body, and hands on the pelvis (B)-M. 43, 44, with a hand on the pelvis and the other on the abdomen (BC)-M.60, with arms flexed from the elbow and hands on the abdomen (C)-M. 50, 52, 53, an arm on the abdomen and the other on the thorax (CD)-M. 56, an arm on the abdomen and the other flexed from the elbow, with the hand laid on the clavicle (CE)-M. 49, arms flexed from the elbow and hands on the thorax (D)-M. 41, arms flexed from the elbow and hands on the clavicles (E)-M. 46.

In the case of M. 48 we established the position of only one arm, with the hand on the clavicle (EX).

The high variety of arm positions of the deceased is a characteristic of the medieval period, especially in the territories from the Northern part of the Lower Danube.

The legs of the deceased were generally stretched and parallel. There are nevertheless several exceptions. M.41, where the femurs formed towards the knees an orthogonal angle, makes me think that the body was deposited having its legs crossed. In the case of M.43, legs were deposited being very closely grouped in the knees' area, while the lower parts were again distanced towards the feet. M. 60 had the right leg flexed from the knee towards the exterior and the left stretched. M. 8/2002 was possibly deposited with the legs slightly flexed from the knee towards the left, but this was the position only of the left leg, as the right was completely disturbed.

Fragments of burnt wood were discovered in several graves. Unfortunately, due to the fact that several graves cut an inhabiting level containing also burnt wood, we cannot be certain if the discovery is the sign of intended practices or was simply included in the grave during the digging. The second hypothesis is the most probable.

Funeral inventory

Out of the 25 graves researched during the last three campaigns, 11 contained a funeral inventory. This inventory is nevertheless relatively poor and consists of costume pieces (a buckle and several buttons made of silver leaflet) and hands adornments (three rings).

Costume pieces

1. The buckle was manufactured in iron. It is a typical piece for necropoles along the Danube basin. Such pieces were also discovered at Branicevo and Cladova (Arad County). They had a wide circulation in time and can be dated also from the the XVth Century.
2. Globular buttons made of silver leaflets are frequent pieces for such necropoles. Some pieces have a hole in their upper part. They were attached by a small handle made of silver wire. The pieces are worked in two hemispheres welded one to the other. Here these were dated back to the XVIIth Century.

Adornment pieces

1. Ring made of a twisted silver wire to whom a rhomboidal-shaped *chaton* was welded. Such pieces were dated at the Orașul de Floci as being from the XVIth Century as well as the first half of the XVIIth Century. At Enisala, pieces with similar manufacturing features were dated from the last two decades of the XVth Century and from the first two decades of the XVIth Century.
2. Ring made of wire (probably silver) with a welded *chaton* in the shape of a pill. The link has a circular section.
3. Silver ring manufactured by moulding. The *chaton* has a casket placed to fix a stone socket (have discovered). The *chaton* has a circular shape and has its outer part decorated with vegetal motifs. The link is triangular and was decorated.

Because of the existing stratigraphic situation and of the pieces recovered from the first inhabiting level (*Miletus* type pottery, whose manufacture stopped in 1470), as well as from the graves (rings, buttons) or near them (coin issued in the time of Bayezid II), I presume that the necropolis can be dated since the end of the XVth Century – beginning of the XVIth Century till the XVIIth Century. V. Rădulescu and A. Păunescu mention the drilling by the graves of an inhabiting level dating from the beginning of the XVIth Century, using a coin issued in the time of Ferdinand I, in the year 1530. The fact that no graves have been discovered in the 1/2003 area may prove that this was the graveyard's Northern limit. The inhabitation was resumed after the abandonment of the necropolis, sometime during the second half of the XVIIth Century (towards its end). The pieces that confirm this fact are the ring discovered in the area of dwelling 1/2002 and the pipe. Both pieces can be dated back to their before mentioned period. More evidence is given by several Iznik Second Phase pottery fragments, that can be dated as post 1525. These fragments were discovered in the upper part of a domestic waste dump hole, from the level above the one with the burials. These fragments belong to cups and plates and are decorated with green and blue vegetal motifs.

În anul 2001, cercetarea sitului arheologic Orașul de Floci (pl. I) a fost reluată și în partea stângă a șoselei București-Constanța ca urmare a faptului că această porțiune nu aparține zonei protejate. La aceasta se adaugă faptul că în acest moment pe grindul nr. 3 nu mai există nici o construcție contemporană funcțională, iar cele care au existat au fost dezafectate. De asemenea, zona urmează, foarte probabil, să devină loc de amplasare a unor alte amenajări. În aceste condiții, s-a încercat efectuarea unei cercetări de salvare care să completeze datele arheologice cunoscute până în prezent. Scopul principal a fost acela de a obține noi date asupra necropolei sondată în anii 1976, 1979¹ și 1982² și a etapelor de locuire ante și post funcționare a cimitirului. Până în prezent s-au desfășurat trei campanii de săpături după cum urmează: prima desfășurată în anul 2001 cu un colectiv format din Elena Rența și Radu Coman (Muzeul Județean Ialomița), a doua, în 2002 (Silviu Oța - M.N.I.R. și Radu Coman), iar ultima în anul 2003 (Gheorghe Matei - M.J.I. și Silviu Oța). Fondurile au fost asigurate în totalitate de către Muzeul Județean Ialomița. Locația materialului descoperit este la Muzeul Județean Ialomița, iar o parte a documentației la M.N.I.R.

În campania arheologică din vara anului 2002, s-a continuat cercetarea mormintelor din caseta 1/2001 (orientată puțin deviat pe direcția SV-NE). Aceasta a avut dimensiunile de 2,50 m x 10,00 m și a fost amplasată la nord de șoseaua București-Constanța, în dreptul magazinului din parcare de la km. 105. La vest de aceasta a fost deschisă o nouă casetă având aceleași dimensiuni. Caroiul a fost făcut de la est la vest, din 2,5 m în 2,5 m. Martorul lăsat între cele două casete a avut lățimea de 1,00 m. Săpăturile au avut un caracter de salvare și au urmărit cercetarea necropolei nr. 3 de pe grindul trei și a locuirii anterioare și posterioare ei. La nord de caseta 1/2002, a

fost trasată o alta (C. 1/2003) cu aceleași dimensiuni. Martorul dintre cele două avea lățimea de 1,00 m. La est de această casetă, a fost trasată secțiunea 1/2003, cu dimensiunile de 2,5 m x 24 m, având aceeași orientare. Martorul dintre ele este de 0,50 m. Paralel cu S. 1/2003 și la sud de ea a fost trasată și S. 2/3003. Aceasta este în prelungirea C.1/2001, până la capătul S.1/2003. Din aceste ultime două secțiuni vom analiza doar mormintele cercetate până la data de 9.08. 2003.

Caseta 1/2002

Sub stratul de pământ arabil a fost surprinsă *locuința nr. 1* în carourile 1-2 la adâncimea de -0,33-0,35 m. Aceasta constă într-o podea de lut cu grosimea de 0,10 m observabilă în plan și pe profilele de nord și de est ale secțiunii. Pereții construiți din chirpic, au fost incendiați. Sub acest complex a fost un strat de pământ de culoare bej, bătătorit, surprins în carourile 1-2. La adâncimea de 0,50 m. a fost surprinsă o podea de lut cu grosimea de 0,12-0,20 m (*locuința 2/2002*). În colțul de NE al secțiunii, corespunzător acestui complex a fost descoperit un fragment de cuptor (lățimea sa pe profilul estic este de 1,00m). Ultima podea de lut menținută a fost amenajată pe un strat de pământ maro-zgrunțuros cu grosimea de 0,10-0,15 m.

Între *locuințele 1/2002* și *2/2002*, sub pereții de chirpic incendiați, a fost descoperit un cercel din argint cu pandantiv pe care a fost fixată o pastilă din pastă de sticlă de

culoare verde. Acest tip de piesă se poate data pe baza analogiilor din același sit în sec. XVII³. Lângă *locuința 2/2002* au fost găsite trei gropi de diverse dimensiuni, pline cu cenușe. (G.2/2002-1, 10 m x 0,90 m, G.3/2002-0,60 m x 0,40 m, G.4/2002 m -0,60 x 0,40 m). Acestea

mai conțineau fragmente ceramice, resturi

*Text redactat de Silviu Oța.

¹ Chițescu et alii 1981, 131, Fig. 7/1, 3, 4, 137, 139.

² Păunescu 1984, 143-148.

³ Anton-Manea 2000, 114, 128, fig. 49.

osteologice, o cutie și o plăcuță de bronz. În acest strat a fost descoperit un fragment ceramic de Milet (sec. XV). Între *Locuința 1/2002* și *Locuința 2/2002* au fost descoperite morminte (*M.5*, 6/2002). Între cele două locuințe a fost descoperită o groapă pentru depozitarea rezidurilor menajere. (*G.1/2002* cu diametrul de 0,90 m și o adâncime de 0,90 m). Aceasta este anterioară *locuinței 1/2002* și posterioară *locuinței 2/2002*.

Locuința 3/2002, cercetată parțial, a fost surprinsă în carourile 2-4 la adâncimea de 0,40 m. Din ea s-a mai păstrat o podea de lut cu grosimea de 10 cm. Surprinsă în plan și pe profilul nordic.

Locuința 4/2002, cercetată parțial, a fost identificată în carourile 3-4 ale C. 1/2002. A fost găsită la adâncimea de 0,40 m - 0,50 m. Este observabilă atât în suprafața secțiunii cât și pe profilurile de sud și de vest ale casei. Aceasta constă dintr-o podea de lut cu grosimi variabile, de la 0,05 m până la 0,10 m. Podeaua a fost amenajată pe un nivel de pământ maro-zgrunțuros cu grosimea de 0,30 m - 0,55 m. Locuința suprapune o groapă menajeră cu mai multe faze de umplere, cu diametrul de 1,30 m și adâncimea de 0,70 m, măsurat de sub nivelul de construcție. Groapa a tăiat nivelul de pământ maro-zgrunțuros. Acest pământ suprapunea sterilul arheologic în care au fost făcute mici gropi pentru scoaterea lutului. Amenajarea grindului cu pământ maro-zgrunțuros a fost realizată în mai multe etape. În acest sens stau dovadă mici lentile de lut și vetre izolate care nu au aparținut unor locuințe.

Locuința 5/2002, cercetată parțial, este observabilă pe profilul nordic al casei 1/2002, în carourile 1-3, sub *locuința 3/2002*. Aceasta constă într-o amenajare de lut cu grosimi variabile (0,05 m – 0,10 m) pe stratul de amenajare, maro zgrunțuros. Peste ea, în carourile 1 și 2 a fost o podea de lemn cu grosimea de 0,06 m. În elevație, clădirea a avut pereții din chirpic și a fost distrusă prin incendiere.

Locuința 6/2002, cercetată parțial. Se observă pe profilul sudic și pe cel vestic al

secțiunii din care s-a mai păstrat o podea de lut bătătorit cu grosimea de 4-6 cm și care a fost amenajată pe pământul maro-zgrunțuros. Era orientată NV-SE, asemenea tuturor celorlalte locuințe.

Conform analizei stratigrafice, de jos în sus, se poate spune că în această parte a grindului, inițial s-au practicat gropi pentru scoaterea lutului. Peste ele, la un moment dat, probabil în cursul secolului XV a avut loc o amenajare a zonei cu pământ maro-zgrunțuros în mai multe etape. Peste acest nivel de amenajare au fost ridicate locuințe. În campania 2002 a fost surprinsă *locuința 2/2002* și *6/2002*. Cauzele abandonării lor în acest stadiu al cercetării ne scapă. Ambele par a fi fost contemporane. Peste *locuința 6/2002* a fost găsit un strat de pământ maro, fin amestecat cu urme de lemn ars. Același tip de pământ a fost găsit și peste *locuința 2/2002*.

Peste *locuința 6/2002* a fost amenajată *locuința 4/2002*. Contemporană cu ea, pare să fi fost *locuința 5/2002*. Ambele au fost incendiate. Peste cele două complexe menționate, a fost amenajată o necropolă. După abandonarea cimitirului s-a reluat pe locul său ridicarea de locuințe. Aceasta este atestată prin complexe 1 și 3/2002. Primul a încetat să mai fie utilizat în urma unui incendiu. Urme ale unei arderi puternice se mai observă și în caroul 4 al casei. *Locuința 3/2002* pare să fie posterioară *Locuința 1/2002*. Datarea *locuinței 1/2002* se poate realiza prin prezența unei pipe ce se poate încadra cronologic în sec. XVII-XVIII.

În anul 2003 a fost trasată o nouă casetă (C 1/2003, 2,5 m x 10 m) paralelă cu C 1/2002. Martorul dintre ele are o lățime de 1m. În această casetă nu au fost descoperite morminte, ceea ce ne face să credem că în acolo trebuie să fie limita nordică a necropolei. În continuarea C 1/2003, spre est, cu un martor de 0,50 m a fost trasată S 1/2003 (2,5 m x 24 m). Acolo au fost găsite resturi osteologice umane, bulversate însă, în carourile 5-6, la adâncimea de -0,30 m. În caroul 7, a fost descoperit, *passim*, un inel de argint cu montură, dar aceasta din urmă

lipsește. Nu este exclus ca piesa menționată să provină de la mormântul deranjat. Tot în S 1/2003, în caroul 1, la -0,38 m, în zona locuinței 1/2002 a fost descoperit un cercel de argint cu pandantiv pe care a fost montată o pastilă de pastă de sticlă de culoare verde. Contextul în care a fost găsită, între resturi de pereți ai locuinței distrusă prin incendiere și o reamenajare parțială pe molozul rezultat din prima dezafectare a complexului, dar și datorită faptului că sub aceste locuințe se află o necropolă nu exclude posibilitatea ca piesa să provină de la un mormânt deranjat, fiind antrenată într-un fel sau altul și ajungând în acea poziție. Paralel cu această secțiune, la sud de ea și în continuarea C. 1/2002 a fost trasată S 2/2003, din dreptul caroului 5 până în caroul 12.

Până la campania din anul 2001 au mai fost cercetate două morminte în anul 1976, 11 în 1979 și 28 în anul 1982⁴. Numerotarea din anul 2001 o vom începe de la ultimul cercetat în anul 1982, adică de la M.41.

Descrierea mormintelor din caseta 1/2001 (pl. II)

M. 41 (1/2001) - mormânt plan, individual, a aparținut unui copil. A fost înmormântat în sicriu de lemn din care s-au recuperat cuie și piroane de fier. Orientat SV-NE, fundul gropii a fost surprins la -1,07 m de la nivelul actual de călcare⁵. Defunctul era depus pe spate, cu palmele pe torace. Picioarele au fost așezate în X. Inventarul funerar constă dintr-un nasture metalic de formă globulară.

M. 42 (2/2001) - mormânt plan, individual, a aparținut unui adult. A fost înmormântat în sicriu de lemn. Orientat SV-NE, iar fundul gropii a fost surprins la o adâncime de 1,03 m. Defunctul era depus întins pe spate cu mâna stângă pe lângă corp

iar dreapta cu palma pe bazin. Picioarele sunt întinse și paralele. Inventarul funerar constă dintr-un inel de argint cu veriga torsionată, cu chaton rombic sudat pe ea, și o mică sferă metalică, probabil un bumb.

M. 43 (3/2001) - mormânt plan, individual, a aparținut unui adult. A fost înmormântat în sicriu de lemn. Orientat SV-NE, iar fundul gropii a fost surprins la o adâncime de 0,80. Defunctul era depus în groapă întins pe spate, cu palmele așezate pe bazin. Picioarul stâng a fost descoperit întins, iar dreptul deranjat, cu capătul femurului apropiat de genunchiul stâng. Inventarul funerar constă dintr-un bumb metalic sferic, cu tortiță. În groapă, în zona abdomenului s-au găsit oase de la un copil.

M. 44 (4/2001) - mormânt plan, individual, a aparținut unui adult. A fost înmormântat în sicriu de lemn din care s-au recuperat cuie de fier. Groapa avea contur dreptunghiular. Scheletul era orientat SV-NE, iar fundul gropii a fost atins la o adâncime de 1,03 m. Defunctul a fost depus în groapă întins pe spate, cu palmele aduse pe bazin. Picioarele sunt întinse și paralele. Inventarul funerar constă dintr-un bumb sferic din metal, cu tortiță.

M. 45 (5/2001) - mormânt plan, individual, a aparținut unui copil. A fost înmormântat în sicriu de lemn din care s-au recuperat cuie din fier. Orientarea nu se poate stabili datorită faptului că mormântul a fost puternic deranjat. Mormântul a suprapus pe M.6/2001. Adâncimea la care a fost găsit este de 0,82 m. Nu a avut inventar funerar.

M. 46 (6/2001) - mormânt plan, individual, a aparținut unui adult. A fost înmormântat în sicriu de lemn. Orientat SV-NE, iar fundul gropii a fost surprins la o adâncime de 0,94 m. Defunctul a fost depus pe spate, cu mâinile flectate din cot și palmele aduse pe clavicule. Picioarele sunt întinse și paralele. Nu a avut inventar funerar.

M. 47 (7/2001) - mormânt plan, individual, a aparținut unui adult. A fost înmormântat în sicriu de lemn. Forma gropii este dreptunghiulară. Orientat SV-NE, iar fundul gropii a fost surprins la o adâncime de 11-14 m. Mormântul este suprapus parțial

⁴ În articolul publicat în anul 1984 în CA VII, la p. 144, A. Păunescu menționează cercetarea a 18 morminte până în 1982, nu 13 câte au fost amintite de V. Rădulescu în anul 1981. La p. 143 a fost amintită de către A. Păunescu cifra de 16 morminte pentru aceeași necropolă!

⁵ Toate adâncimile la care sunt prezentate morminte sunt măsurate de la nivelul actual de călcare.

de M. 8 și M.9 și este deranjat. Nu a avut inventar funerar.

M. 48 (8/2001) - mormânt plan, individual, a aparținut unui adult. A fost înmormântat în sicriu de lemn de la care s-au recuperat cuie de fier. Orientat SV-NE, iar fundul gropii a fost surprins la o adâncime de – 0,95 m. Defunctul a fost depus pe spate cu mâna stângă flectată din cot, cu palma adusă pe claviculă. Picioarele sunt întinse și paralele. Nu a avut inventar funerar.

M. 49 (9/2001) - mormânt plan, individual, a aparținut unui adult. A fost înmormântat în sicriu de lemn de la care s-au recuperat cuie, scoabe și piroane de fier. Orientat SV-NE, fundul gropii a fost surprins la o adâncime de 1,05 m. Defunctul era depus pe spate cu mâna dreaptă flectată din cot, cu palma adusă pe claviculă, iar dreapta pe abdomen. Picioarele sunt întinse și paralele. Inventarul funerar constă în doi nasturi globulari din metal.

Descrierea mormintelor din caseta 1/2002 (pl. III)

M. 50 (1/2002) - mormânt plan, individual, a aparținut unui copil. Nu se poate spune cu precizie dacă a fost înmormântat în sicriu de lemn sau nu, deși între craniu și umărul stâng a fost descoperit un cui de fier. Orientat SV-NV, a fost surprins la o adâncime de 0,56 -0,60 m. Defunctul a fost depus în groapă întins pe spate, cu palmele depuse pe abdomen. Picioarele sunt întinse și paralele, dar lipsesc de la genunchi în jos. Nu a avut inventar funerar. Groapa mormântului a deranjat o zonă de arsură puternică.

M. 51 (2/2002) (?)-din schelet se mai păstrează doar coloana vertebrală, la o adâncime de 0,63-0,65 m.

M. 52 (3/2002) - mormânt plan, individual, a aparținut unui adult. A fost înmormântat în sicriu de lemn. Orientat V-E, a fost surprins la o adâncime de 0,61 m. Forma gropii a fost dreptunghiulară. Defunctul a fost depus pe spate cu palmele pe abdomen. În zona picioarelor, mai jos de genunchi a fost deranjat de o groapă posterioară înmormântării. Inventarul

funerar constă în o cataramă de fier găsită în partea superioară a bazinului, un fragment de monedă (?) la dreapta craniului, în zona gurii și câțiva bumbi metalici.

M. 53 (4/2002) - mormânt plan, individual, a aparținut unui adult. A fost înmormântat în sicriu de lemn. Orientat V-E, a fost surprins la o adâncime de 0,58 m. Defunctul a fost depus pe spate, cu palmele pe abdomen. Picioarele sunt întinse și paralele. Inventarul funerar constă într-un inel descoperit la mâna dreaptă.

M. 54 (5/2002) - din acest mormânt (copil) s-au mai recuperat doar craniul și câteva oase. Inventarul funerar constă din un bumb de metal. A fost găsit la o adâncime de 0,50 m. Pare a fi vorba de o reinhumare.

M. 55 (6/2002) - mormânt plan, individual, a aparținut unui adult. Orientat V-E, a fost descoperit la adâncimea de –0,60 m. Cercetat parțial. Defunctul a fost așezat în groapă în poziția decubit ventral. Inventarul funerar constă într-un bumb din metal.

M.56 (7/2002) - mormânt plan, individual, a aparținut unui copil. Orientat SV-NE, a fost descoperit la adâncimea de 0,83 m. Defunctul era depus întins pe spate, cu mâna stângă pe abdomen. Mâna dreaptă are oasele radius și cubitus pe torace și lângă torace. Fragmente din palmă s-au găsit pe abdomen. Picioarele sunt întinse și paralele. Inventarul constă din trei nasturi globulari din metal.

M.57 (8/2002) - mormânt plan, individual, puternic deranjat a aparținut unui copil. Orientat SV-NE, a fost descoperit la adâncimea de 0,82 m. În groapă s-au găsit fragmente de cărbune. Nu a avut inventar funerar.

M.58 (9/2002) - mormânt plan, individual, a aparținut unui copil. Orientat V-E. Forma gropii este dreptunghiulară. Scheletul este în stare proastă de conservare.

Între morminte, în caroul 3, la –0,50 m. a fost descoperită o monedă otomană (mangâr) emisă în timpul sultanului Bayezid II (1481-1512)⁶.

⁶ Mulțumim pe această cale domnului Aurel Vâlcu pentru determinarea piesei.

Descrierea mormintelor din secțiunea 1/2003

M. 59 (1/2003) - mormânt plan, deranjat în totalitate. A fost descoperit în caroul 6, la -0,30 m. Din schelet s-au recuperat doar un fragment de femur și câteva coaste. În caroul 7 s-a descoperit un inel de argint, la aproximativ -0,33 m. Din caroul 5, la -0,30 m, din același context stratigrafic, provine un pinten cu rozetă, fragmentar.

Descrierea mormintelor din secțiunea 2/2002

M. 60 (2/2003) - mormânt plan, descoperit în caroul 5, la -0,85 m. Scheletul a aparținut unui adult. A fost depus în sicriu, în poziția decubit dorsal. Capul era înclinat spre dreapta cu 45°. Mâna stângă a fost depusă pe abdomen, iar dreapta cu palma adusă pe bazin. Mormântul a suferit unele deranjamente, în groapă, de-a lungul picioarelor fiind găsite oase de la palmă. Piciorul drept a fost flectat din genunchi spre exterior, iar stângul era întins. În pământul de umplutură am găsit urme de lemn carbonizat, sub capacul sicriului.

M.61 (3/2003) - mormânt plan, descoperit în caroul 5, a aparținut unui copil. Adâncimea: - 0,70 m. A fost complet distrus. Nu s-a recuperat decât maxilarul inferior, pe care au fost găsiți dinți de lapte și câteva coaste.

M.62 (4/2003)-mormânt plan, descoperit în carourile 5-6, a aparținut unui adult. Distrus recent.

M.63 (5/2003) - mormânt plan, descoperit în caroul 5, a aparținut unui copil. Distrus aproape în totalitate. *In situ* a mai fost descoperit doar un picior și jumătate de bazin. Lungimea totală a oaselor păstrate este de 28 cm. Orientarea 255°N, cu capul spre vest. Adâncimea: -0,85 m. Nu pare să fi avut inventar funerar. În plan a fost descoperit la stânga piciorului M. 60, la o distanță de 35 cm. Un fragment de craniu de copil a fost descoperit între laba piciorului M. 60 și piciorul M. 62, la 8 cm de acesta din urmă. Probabil că mormântul acesta a fost deranjat la un timp relativ scurt după înmormântare. Nu s-a recuperat inventar funerar.

M.64 (6/2003) - mormânt plan cercetat parțial, descoperit în profilul de vest al secțiunii. S-au descoperit doar oase de la mâini. Stânga a fost depusă pe abdomen. Adâncimea: -0,75 m.

M.65 (7/2003) - mormânt de adult, deranjat în partea superioară a scheletului. Picioarele erau întinse și paralele. Orientare: 264°N. Adâncimea: 0,85 m. O bucată de bazin a fost găsită între M. 64 și M. 60.

Ritul și ritualul de înmormântare

Din punct de vedere al ritului, în necropola de pe grindul 3 s-a constatat până în prezent practicarea inhumației.

Ritualul de înmormântare este cel creștin, cu orientarea mormintelor pe direcție vest-est, eventual cu abateri spre sud-est sau nord-vest în funcție de anotimpul de înmormântare.

Din 25 morminte cercetate, s-a constatat că 12 au avut sicriu (M. 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50-?, 52, 53, 60). În cazul lui M. 50 nu se poate spune cu certitudine dacă a fost depus în sicriu sau nu. Dintre acestea, două au aparținut unor copii (M. 41 și M. 45), iar nouă unor persoane adulte. Despre M. 47 este greu de precizat dacă a aparținut unui individ adult sau unui copil. Tot un copil a fost descoperit în M. 50.

Într-un caz, M. 54, s-a constatat practicarea reînhumăției.

Înmormântări duble sau a unei femei însărcinate s-a constatat în cazul lui M. 43, la care în zona abdomenului s-au găsit resturi din oasele unui copil.

În ceea ce privește poziția defuncților se constată că în marea majoritate au fost depuși întinși pe spate. Excepție fac doar mormintele deranjate și M. 55 care a fost depus culcat pe burtă.

Poziția brațelor defuncților este după cum urmează:

Cu o mână pe lângă corp și cealaltă cu palma pe bazin (AB)⁷-M.42.

Cu brațele depuse pe lângă corp, iar palmele depuse pe bazin (B)-M. 43, 44.

⁷ Oța 2000, 165-166, Oța 1998, 116.

Cu o palmă depusă pe bazin, iar mâna cealaltă pe abdomen (BC)-M.60.

Cu brațele flectate din cot și cu palmele pe abdomen (C)-M. 50, 52, 53.

Un braț pe abdomen, iar celălalt pe torace (CD)-M. 56.

Un braț pe abdomen și celălalt flectat din cot cu palma adusă pe claviculă (CE)-M. 49.

Cu brațele flectate din cot și palmele depuse pe torace (D)-M. 41.

Cu brațele flectate din cot ci palmele aduse pe clavicule (E)-M. 46.

În cazul lui M. 48 nu s-a putut stabili decât poziția unui braț, anume cu palma adusă pe claviculă (EX).

Marea varietate a poziției brațelor la defuncți este o caracteristică a evului mediu, mai ales în teritoriile de la nordul Dunării de jos.

Picioarele celor inhumați de regulă erau întinse și paralele. Excepție fac M. 41 la care femurele formau un unghi de aproximativ 90° spre genunchi, ceea ce mă face să cred că picioarele au fost depuse încrucișat. În cazul lui M. 43, picioarele au fost depuse foarte apropiate în zona genunchilor, ca părțile inferioare să fie din nou distanțate spre etichetele picioarelor. M. 60 avea piciorul drept flectat din genunchi spre exterior, iar cel stâng întins. M. 8/2002 este posibil să fi fost depus cu picioarele ușor flectate din genunchi spre stânga, dar în această poziție nu a mai fost găsit decât stângul, dreptul fiind complet deranjat.

În gropile unor morminte s-au descoperit urme de lemn ars. Din păcate, datorită faptului că gropile unor morminte au tăiat un nivel de locuire care conținea și lemn ars, nu putem spune cu certitudine dacă ceea ce am descoperit în gropi se datorează unor practici intenționate, sau a fost antrenat în timpul săpării mormintelor. Cel mai probabil este vorba de a doua ipoteză.

Inventarul funerar

Din totalul de 25 de morminte cercetate în ultimele trei campanii, 11 au avut inventar funerar. Acesta este însă

relativ sărac și constă în piese de port (o cataramă și câțiva nasturi din foiță de argint) și podoabe de mâini (trei inele).

*Piese de port**

Catarama a fost lucrată din fier. Este o piesă tipică în necropolele din bazinul Dunării. Asemenea piese au mai fost descoperite la Branicevo și la Cladova (jud. Arad)⁸. Ele au avut o largă circulație în timp, și pot fi datate și în cursul sec. XV.

Nasturii globulari din foiță de argint sunt piese frecvent întâlnite în astfel de necropole. În partea superioară unele piese au o perforație în foiță. Pentru prindere au o urechiușă din sârmă de argint. Piese sunt lucrate din două calote semisferice sudate între ele. La Orașul de Floci au fost datați până în sec. XVII.

Piese de podoabă

Inel din o sârmă de argint torsionată la care a fost sudat un chaton de formă rombică. Astfel de piese au fost datate la Orașul de Floci

în sec. XVI⁹ dar și în prima jumătate a secolului XVII¹⁰. La Enisala piese asemănătoare ca execuție au fost datate în ultimele două decenii ale sec. XV și primele două din următorul¹¹.

* Toate desenele ale pieselor de port și podoabelor sunt la scara 1 : 1.

⁸ Mulțumim pe această cale domnilor V. Boroneanț și Gh. Pascu Hurezan pentru materialul inedit pus la dispoziție.

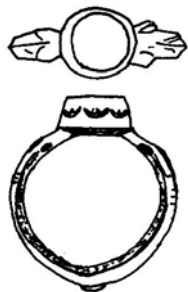
⁹ Manea 2000, 111, 123, fig. 18, 19,

¹⁰ Chițescu et alii 1981, 131, Fig. 7/3, 139, Chițescu et alii 1979, 220.

¹¹ Mănușu-Adameșteanu 1980, 623, fig. 4/3, 624, fig. 5/11, 625.

Inel din sârmă (probabil de argint), cu chaton sudat, în formă de pastilă. Veriga este circulară în secțiune.

Inel din argint, executat prin turnare.

Chatonul are o casetă pentru fixarea monturii (nu a fost descoperită). Chatonul este de formă circulară, decorat pe partea exterioară cu motive vegetale. Veriga este triunghiulară în secțiune și a fost decorată.

Data fiind situația stratigrafică existentă precum și piesele recuperate din primul nivel de locuire (ceramică tip *Miletus*, a cărei producție a încetat în anul 1470¹²) precum și cele din morminte (inele, nasturi) sau de lângă ele (monedă emisă în timpul lui Bayezid II), consider că necropola se poate data de la sfârșitul secolului XV - începutul sec. XVI până în veacul XVII. V. Rădulescu și A. Păunescu amintesc de perforarea de către gropile mormintelor a unui nivel de locuire datat la începutul sec. XVI, pe baza unei monede emisă în timpul domniei lui Ferdinand I, în anul 1530¹³. De asemenea, faptul că nu s-au descoperit morminte în caseta 1/2003, putem să bănuim că în acea zonă trebuie să fi fost limita nordică a cimitirului. Locuirea a fost reluată după dezafectarea necropolei cândva în cursul sec. XVII, probabil în a doua jumătate, sau spre sfârșitul acestui secol. Piesele care confirmă acest fapt sunt cercelul descoperit în zona locuinței 1/2002 și pipa ambele piese putând fi datate în perioada menționată. La aceasta se adaugă câteva fragmente de ceramică de Iznik din faza II, deci databilă după 1525 descoperită în nivelul următor celui în care s-au făcut

înmormântările, într-o groapă menajeră, în partea superioară a ei. Acestea aparțin unor câni și farfurii și au ca decor motive vegetale de culoare verde și albastră.

Bibliografie

Anton-Manea 2000

C. Anton-Manea, *Podoabe și accesorii vestimentare descoperite la Orașul de Floci între 1975-1989*, în Ialomița, III, 2000, 97-139.

Chițescu et alii 1979

L. Chițescu et alii, *Cercetări arheologice la Piua Petri, (Orașul de Floci), jud. Ialomița*, în Cercetări Arheologice, III, 1979.

Chițescu et alii 1981

L. Chițescu et alii, *Cercetări arheologice în anul 1979 la Piua Petri (Orașul de Floci), comuna Giurgeni, jud. Ialomița*, în Cercetări Arheologice, IV, 1981, 120-143.

Mănucu-Adameșteanu 1980

Gh. Mănucu-Adameșteanu, *Necropola medievală de la Enisala Jud. Tulcea*, în MCA, a XIV-a sesiune anuală de rapoarte, Tulcea, 1980, 619-625.

Mihai 1997

D. Mihai, *Ceramica de Iznik descoperită la Orașul de Floci, jud. Ialomița (I)*, în Cercetări Arheologice, X, 1997, 277-289.

Oța 1998

I. S. Oța, *Mormintele bogomile din sudul Banatului (secolele XII-XV)*, în Arheologia medievală, II, 1998, 113-123.

Oța 2000

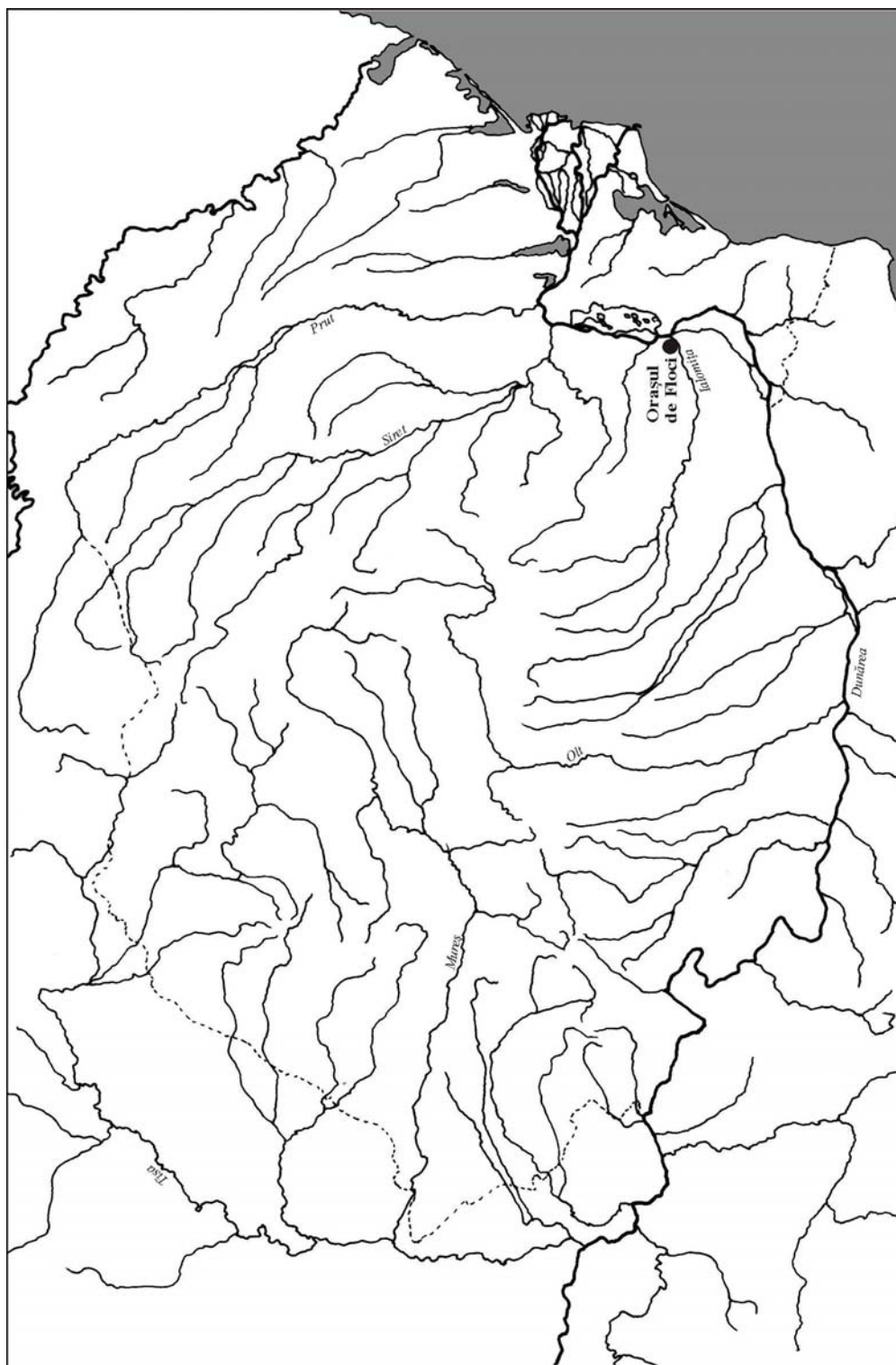
I. S. Oța, *Câteva considerații în legătură cu necropolele medievale rurale din sudul Banatului (sec. XII-XV)*, în Banatica, 15, I, 2000, 161-176.

Păunescu 1984

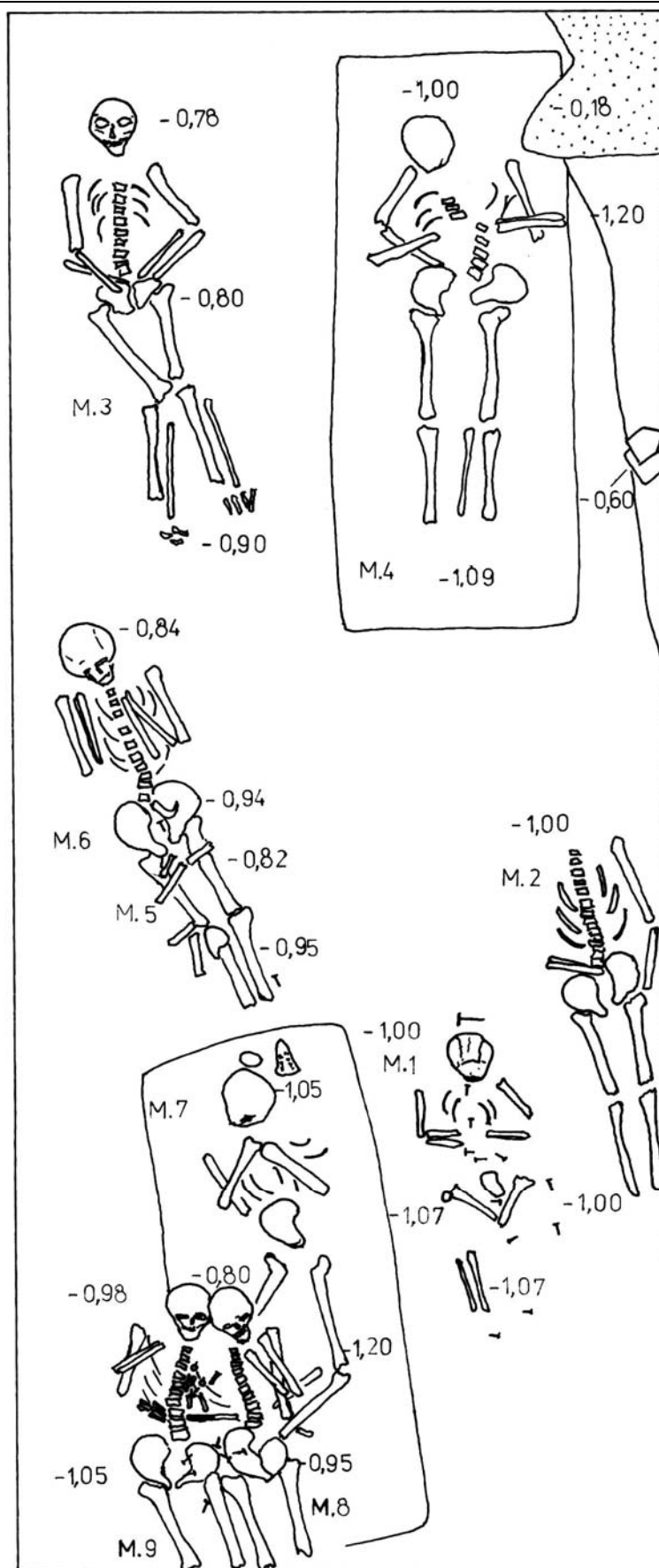
A. Păunescu, *Cercetările arheologice de la Piua Petri (Orașul de Floci), com. Giurgeni, jud. Călărași*, în Cercetări Arheologice, VII, 1984, 143-148.

¹² Mihai 1997, 278.

¹³ Chițescu et alii 1981, 137. Este greu de spus în acest moment dacă moneda emisă în 1530 a fost descoperită *in situ*, sau a ajuns pe podeaua locuinței datorită unor cauze de ordin natural (purată pe un gang de animal sau împinsă de rădăcina unei plante). Utilizarea ceramicii tip *Miletus* nu se mai poate justifica în prima jumătate a secolului XVI, la un interval cronologic de minim 30 de ani, după încetarea producției.

Planșa I. Locația sitului arheologic Orașul de Floci

Planșa II
Caseta I/2001
(scara 1 : 25)

Planșa III
Casetă I/2002

